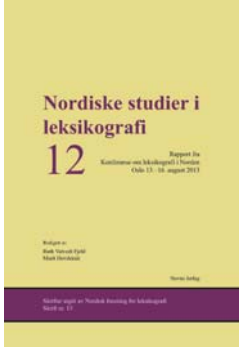

NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel:	Tvåspråkiga morfemordböcker för inlärare	
Forfatter:	Jonas Winnerlöv	
Kilde:	Nordiske Studier i Leksikografi 12, 2013, s. 430-447 Rapport fra Konferanse om leksikografi i Norden, Oslo 13.-16. august 2013	
URL:	http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive	

© Nordisk forening for leksikografi 2014

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Tvåspråkiga morfemordböcker för inlärare

Jonas Winnerlöv

This article argues for a new type of bilingual learners' dictionary which would group the words along their root morphemes and thereby permit systematic vocabulary learning according to an etymological version of the keyword mnemonics method. The concept is illustrated by Swedish examples of these extended word root families.

1. Inledning

Många av dagens inlärorordböcker är tematiskt organiserade och syftar till att förmedla ett centralt ordförråd som inlärarna behöver för att behärska kommunikativa situationer. Den alternativa typ av inlärorordböcker som föreslås här bygger istället på morfologiska principer och syftar till att hjälpa inlärarna att åtminstone receptivt lära sig ett större antal ord. För svenska skulle Lexin-seriens cirka 20 000 ord kunna utgöra urvalet för en klassificering i ordsläkten utifrån det kärnord som tydligast illustrerar rotmorfemets prototypiska betydelse och som mnemotekniskt skulle utnyttjas som nyckelord för de övriga orden. Att på detta sätt göra den etymologiska dimensionen explicit i ordinläring är främst tänkt för en smal målgrupp av

akademiskt avancerade inlärare, men eftersom ordboksmaterialet inte behöver vara heltäckande och i många fall skulle kunna framställas genom att kombinera existerande källor, skulle produktionen av en serie tvåspråkiga ordböcker vara fullt möjlig även för relativt små källspråk som de skandinaviska språken.

2. Existerande inläroordböcker

2.1. Allmänna inläroordböcker med uppslagsfunktion

Allmänna inläroordböcker är en stor produkt. Enspråkiga *Oxford Advanced Learner's Dictionary* (2008) påstår sig ha sålt 1 miljon exemplar av sin tryckta version. Detta pionjärverk har ett antal enspråkiga uppföljare på engelska och på andra språk, t.ex. *Langenscheidts Grosswörterbuch Deutsch als Fremdsprache*. En vidareutveckling av dessa ordböcker är de så kallade «semi-bilingual» där i princip samma enspråkiga struktur kompletteras med en översättning till målspråket i fråga. På svenska finns Lexin-serien, som utgår från en svensk ordbas på cirka 20 000 lemma med ett tjugotal invandarspråk som målspråk. Den finns nu gratis på Internet genom (det svenska) Språkrådets försorg. Dessa ordböcker är alfabetiska och har en ren uppslagsfunktion.

2.2. Inläraordböcker med basordförråd

Inläraordböcker kan också grunda sig på ett mindre urval ord som det verkligen är tänkt att man ska lära sig. Bara för tyska ord på den franskspråkiga marknaden finns det ett tjugotal sådana verk till salu, ännu fler om man också räknar särskilda verbböcker. Om en alfabetisk ordbok kan kallas semasiologisk (utgår från tecknen) är dessa ordböcker vanligtvis onomasiologiska (utgår från begreppen). De allra flesta är också tematiskt sorterade och tar avstamp i kommunikativa situationer, enligt nuvarande paradigm i andraspråksdidaktiken, bland annat formulerat av Europarådet (Council of Europe 2001).

Inläraordböcker kan vara frekvensbaserade, t.ex. Routledges aktuella tvåspråkiga serie med bland annat tyska (Jones & Tschirner 2006) och ett tiotal andra stora språk, alla med engelska som målspråk. Att dessa innehåller 4000–5000 ord är ingen slump. I litteraturen förekommer ofta uppgifter om att denna mängd motsvarar 95 procent av de löpande orden i en text, och att just 95 procents texttäckning skulle räcka för att förstå en text (Tschirner 2008). Även om dessa uppgifter grundar sig på ytterst få och tunna undersökningar och nästan liknar en akademisk vandrings sägen är grundkonceptet ändå lovande, nämligen att man genom att behärska ett mer eller mindre begränsat antal ord kan börja läsa en text.

2.3. Morfemordböcker

En helt annan och betydligt smalare produkt är morfemord-

böcker. August (2009) hävdar att hans verk är det första i sitt slag på tyska, och att det ännu inte finns någon morfemordbok på engelska, men hänvisar samtidigt till den rikare traditionen i rysk och fransk lexikografi. För ryska finns till exempel Kuznetsova & Efremova (1986), som radar upp i princip hela det ryska ordförrådet efter rotmorfem men utan ytterligare förklaringar. För franska finns Picoche (1992), en traditionell etymologisk ordbok men där orden grupperas efter sina djupaste indoeuropeiska rötter. En intressant svensk produkt är Ernby (2008), med lättillgängliga beskrivningar som inte tyngs av processerna bakåt i tiden men som anger hur dagens ord hänger ihop, till exempel korshänvisningen mellan *gärna*, *begära* och *girig*. Och för engelska har faktiskt Bird (1990), slavist och engelsklärare i Hongkong, fört tillbaka det engelska ordförrådet till 2000 indoeuropeiska rötter.

2.4. Kombination av inlärorordbok och morfemordbok

Som examensarbete för mina egna ryskstudier samkörde jag den frekvensbaserade inlärorordboken Brown (1996) med den ovannämnda morfemordboken Kuznetsova & Efremova (1986). Det visade sig till exempel att de 100 mest produktiva slaviska rötterna täcker in 3000 av 10 000 ord. Jag argumenterade också för att dessa «ordsläkten» (i kontrast till begreppet «ordfamiljer» som reserveras för de transparent härledningsbara ordbildningsmönstren enligt Bauer & Nation (1993)) skulle kunna utnyttjas för systematisk inläring.

3. Ordinlärning

3.1. Etymonik

Generellt sett ställer sig forskare inom andraspråksinläringen (Second Language Acquisition/SLA) skeptiska till att föra in en etymologisk dimension i ordinlärning (Nation 2001), men det finns dokumenterade exempel på att etymologisk analys kan vara till hjälp vid inläring av idiom (Boers et al 2004) och etymologi som inlärningsredskap har vissa förespråkare (Ilson 1983, Pierson 1989, Brodsky 2008).

En bevisat effektiv inlärningsmetod är «key word mnemonics» (nyckelordsmetoden), först introducerad av Atkinson (1975), där man på grundval av en oftast helt slumpmässig formlighet mellan det främmande ordet och ett redan bekant ord mentalt skapar en färgstark bild som sammanför de två ordens betydelser, t.ex. för det franska ordet *avide* (glupsk, girig) kan man föreställa sig någon med *vidöppen* mun. Med den föreslagna metoden, kallad *etymonics* eller *etymonik* (teleskopord på *etymology/etymologi* och *mnemonics/mnemonik*) skulle man istället koppla orden till dess etymon eller till ett enklare ord på samma rot. Till det ryska grundordet för *hetta* (*zjar*) kan man koppla till exempel de ryska orden för *feber*, *iver*, *het*, *steka*, *grilla*, *köttstek*, *eldsvåda*, *brandman* m.m., som alla har samma rot och en uppenbar betydelsekoppling till grundordet. August (2009), som innehåller utförliga enspråkiga förklaringar och har ett klart pedagogiskt syfte, menar att orden i ett sådant ordsläkte är ömsesidigt upplysande («wechselseitig erhellend»).

3.2. Transparens- och kognateffekt

Den hjälp man i ordinlärningen får från att analysera ordbildningen kan man kalla transparens-effekt. Mest transparenta är de traditionella ordfamiljerna, med ett svenskt exempel *intressant/intressera/intresse*, där man av det ena ordet kan härleda det andra. De många sammansättningarna i germanska språk kan placeras på en skala från tämligen genomskinliga såsom *silversmycke* och *intensivkurs* till lexikaliserade ordbildningar som *grönsak* och *hemsöka*. Men även för de ord som inte kan begripas spontant finns det en ordbildningslogik som mnemotekniskt kan stödja ordinlärningen när man väl har fått betydelsen.

Den intralinguala transparens-effekten samspelar med den interlinguala kognateffekten, d.v.s. att man kan förstå ett ord i ett främmande språk genom likheten med ett besläktat ord (kognaten) i det egna språket (eller ett annat språk som man behärskar). I en färsk studie (Winnerlov 2013) har jag konstaterat att kognateffekten för svenska inlärare av tyska spontant är 70 procent och att det finns en potentiell kognateffekt för ytterligare 20 procent av kärnorden. För svenska inlärare av ryska uppskattade jag kognateffekten till 10 procent (Winnerlov 2000), och för svenska inlärare av franska, med engelskans hjälp, till 50 procent (Winnerlov 1999).

Ju mindre kognateffekten för en inlärare av ett visst språk är, desto större blir potentialen för att istället försöka utnyttja transparens-effekten. Om man inte kan hänga upp orden på liknande ord i sitt eget språk finns det desto större anledning att istället koppla dem till varandra. Målspråk för morfemordböckerna med svenska som källspråk vore alltså inte andra germanska språk utan snarare slaviska och romanska språk, samt

andra språkområden där svenska är ett universitetsspråk eller från vilka många högutbildade kommer till Sverige, t.ex. finska och språken i Baltikum, och kanske också stora världsspråk som kinesiska och arabiska.

I och med att svenska för dessa avancerade inlärare i regel vore tredjespråk (L3) efter engelska som andraspråk (L2), och i vissa fall även tyska, finns det anledning att utveckla ett pedagogiskt material som konsekvent utreder kognatpotentialen mellan dessa germanska systerspråk.

3.3. Systematisk ordinlärning

I den idag förhärskande språkundervisningsmodellen är det tänkt att orden ska läras integrerat i de kommunikativa övningarna. Mängden inlärorordböcker på marknaden är dock ett tecken på att många inlärare känner ett behov att gå systematiskt tillväga för att tillägna sig ett stort och främmande ordförråd, t.ex. franska inlärare av tyska. Routledges tvåspråkiga frekvensordböcker, t.ex. Jones & Tschirner (2006), har ett klart pedagogiskt syfte. Men att plugga in 5000 ord är en diger uppgift, i synnerhet i frekvensordning, där funktionsorden blandas med innehållsorden, vilka kan vara kognater eller helt transparenta och därför inte behöver läras in, i alla fall inte i ett receptivt perspektiv.

I en alternativ modell som ser till ordens strukturella egenskaper skulle inlärarna få 1) bekanta sig med ett dussin fasta kommunikativa formler, t.ex. hälsningsfraser, 2) kontrastiva uttalsövningar med höggradiga kognater, d.v.s. nästan identiska ord, 3) de grammatiska orden undervisade som system, 4) öva

upp förmågan att känna igen kognater av lägre rang 5) systematiskt lära in (med lämplig metod) ett antal kärnord som är konkreta och morfologiskt enkla och som ofta utgör naturliga serier, och slutligen 6) ge sig i kast med ordsläktena för dessa kärnord. Först när ett betydande receptivt ordförråd byggts upp skulle de kommunikativa övningarna sättas in.

3.4. Översättningsekvivalenter

Ordinlärningsexperiment i SLA-forskningen, men även i psykologiska studier och i den rena hjärnforskningen, visar att människor har förmåga att lära sig stora mängder ordpar. Även om det finns många uppfattningar om vilket som är det bästa sättet att förstå och lära sig ett främmande ord visar rönen på att en översättningsekvivalent är det effektivaste sättet att få inlärare att gripa betydelsen av ett ord (Laufer & Hadar 1997). Starka argument för översättningar i undervisningen framför av Augustyn (2013). I ett sammanhang där det finns en etymologisk dimension och många snarlika ord och fina betydelsenyanser finns det ännu större anledning att bygga systemet på översättningsekvivalenter till inlärares förstaspråk.

4. Ordsläkten

4.1. Metodkommentar

Poängen med ordsläkten (se 2.4) är att hjälpa inlärare från andra språkfamiljer att få struktur på ett främmande ordförråd. Som modersmålstalare ser man i regel orden som lexikaliserade enheter utan att vara medveten om deras etymologi och möjliga kopplingar mellan dem inom ordsläktena. Det är utifrånperspektivet som är den springande punkten. För en fackpublik är det ändå naturligt att presentera de ”egna” ordsläktena. Nedan kommer modellen med dess olika frågeställningar och gränsdragningsproblem att illustreras med svenska exempel, vilka dock i hög grad lär överensstämma med de övriga skandinaviska språken, tyska och nederländska. Modellen är dock giltig för fler språkfamiljer än den germanska och slaviska. Oavsett normer för grafiska ord är det typiskt att uttrycken för komplexa begrepp bygger på enklare, mer grundläggande ord.

Eftersom det ännu inte finns någon rotmorfemklassning tillgänglig för svenska har jag för detta konferensbidrag ad hoc tagit fram ordsläktena för några hundra svenska kärnord ur en svensk orddatabas med cirka 100 000 ord där de cirka 20 000 Lexin-orden (i en version från 1990-talet) är särskilt markerade. De första 100 kärnorden täcker in ungefär 3500 av Lexin-orden, och de 300 mest produktiva av dem jag tagit fram cirka 5400 ord.

4.2. Exempel på svenska ordsläkten

Kroppsdelarna har varit synnerligen produktiva kärnord. Ett urval av ordsläktet kring *hand* är: *handled, handtag, handduk, handstil, handboll, handske, handskas, händig, egenhändig, knapphändig, behändig, avhända sig, hantera, lätthanterlig, handla, handlingskraft, ansökningshandling, världshandel, kohandel, handelsrätt, behandla, behandlingsmetod, särbehandling, misshandla, förhandla, underhandla, avhandling, handledning, handläggning, handfull, handgriplig, handlag, handfallen, handplocka, omhändertagande, tillhandahålla, tumanhand, förhand, handvändning, järnhand, mellanhand, hantlangare, hantverkare, konsthantverk, enahanda.*

För *huvud* är några av de många lexikaliserade sammansättningarna: *huvudsaklig, överhuvudtaget, bakhuvud, ljushuvud, huvudlös, huvudvärk, huvudbonad, huvudkudde, huvudräkning, huvudbry, huvudstupa, huvudstad, huvudroll, huvudkontor, huvudrätt, huvudsats, huvudman, huvudförhandling, statsöverhuvud.*

När det gäller *mun* med ord som *mungipa, munkavle, livmodermun, munstycke, harmynt, munfull, munhuggas, inmundiga, muntlig, mynna, utmynna i, flodmynning* kan man ställa sig frågan hur trogen man i framställningen måste vara den faktiska etymologin. En inlärare skulle ju kunna se en koppling till *myndig* (förmögen att tala för sig?) med ord som *straffmyndig, omyndig, myndighetsdag, tillsynsmyndighet, myndighetsutövning, bemyndigande, förmyndare* fast detta ord egentligen har ett annat ursprung. Samma sak gäller *buk* (*bukhåla, bukspottkörtel, buklandning, buktalare, girigbuk*) som inte är besläktat med *bukta* (*bukta sig, utbuktning, bukt*) men faktiskt skulle kunna tolkas så på grund av en typisk buks buktning. Den enkla

lösningen på detta är att hålla framställningen strikt till den belagda etymologin men samtidigt påpeka att orden inte är besläktade för att ändå möjliggöra för inlärarna att göra sina egna mentala kopplingar.

En annan fråga är hur långt tillbaka i etymologin man ska gå när man sammanför orden: *gärna* är besläktat med och har en semantisk koppling till *begär* (*begära, begäran, begärelse, begärlig, maktbegär*) och *girig* (*girigbuk, hämndgirig, vetgirig, äregirig*) men eftersom roten uppträder i så olika form kan det vara tveksamt att sammanföra dem. För *hem* (*daghem, hemvist, hemlös, hemlängtan, hembränt, hembud, hemma, hemmablind, hemmamarknad*) är däremot roten oförändrad i besläktade *inhemsk, hemsk* och *hemlig* medan den semantiska kopplingen är mer långsökt, men just det är hela poängen med nyckelordsmetoden, och det finns alltså anledning att sammanföra dem.

Homografer måste naturligtvis skiljas åt, till exempel *nära* som i *närhet, närmande, förnärma, närvaro, närbild, när- gången, närpå, jordnära, närsynt och närstående* och *nära* som i *livnära sig, undernärd, näringsämne, näringskedja, näringsliv och restaurangnäring*.

Ibland behöver kärnordet i sig inte vara så centralt, i varje fall inte så frekvent, men ändå ligga till grund för en rad användbara ord: *skåda* (*genomskåda, skärskåda, överskådlig, svåröverskådlig, beskåda, åskådare, åskådliggöra, livs- åskådning, navelskådning, fågelskådare, skådeplats, skådespe- lare*) och *skrida* (*skrida fram, framskriden, framåtskridande, fortskridande, underskrida, överskrida, gränsöverskridande, skridsko*). Orden på *barm* har viktiga överförda betydelser (*barmhärtig, obarmhärtig, barmhärtighetsmord, erbarmlig, för- barma sig*) medan orden på betydligt frekventare *bröst* är mer konkreta (*bröstkorg, bröstvärta, barbröstad, bröstmjölk, bröst- cancer, kycklingbröst, bröstficka, skjortbröst, bröstsim*). Mycket

är vunnet för inläringen om kärnordet i sig är konkret och färgstarkt, t.ex. *troll* (*trolla, trolleri, trollkonstnär, trollslag, trolla fram, trollbinda, förtrolla, trollslända, charmtroll*).

För att framställningen ska bli användbar måste man se till att kärnorden inte kombineras med alltför många okända ord. För till exempel *makt* (*mäktig, maktlös, fullmakt*) finns till bland annat *maktkamp* och *maktskifte* där *kamp* (*kämpa, förkämpe, bekämpa*) och *skifte* (*skiftarbete, skiftnyckel, årsskifte*) själva är kärnord som bör ingå i ordboken och till vilka det räcker att göra en korshänvisning, liksom *maktpolitik* och *centralmakt* som är kombinerade med internationella kognater som förhoppningsvis är begripliga tack vare engelskan, men också ord som *maktgalen* där *galen* kan behöva en särskild referens.

En avgörande svårighet för åskådligheten är att många ordsläkten helt enkelt blir för stora, t.ex. *stå* (87), *ställa* (78), och *hålla* (73) bara ur Lexin-materialet. Man kan förstås tänka sig att begränsa urvalet till t.ex. de 5000 ord som maximerar texttäckningen men samtidigt skulle man då gå miste om ”stor-driftsfördelarna” i att orden fungerar ”ömsesidigt upplysande”. I många fall vill man snarare använda ett större urval som SAOL och för till exempel *skatt* (*överskatta, underskattning, uppskattningsvis, oskattbar*) komplettera Lexin-orden *källskatt, mervärdesskatt* och *kvarskatt* med andra ord såsom *skattetryck, skatteflykt* och *skatteväxling*, som dels är relevanta för någon som vill förstå det svenska samhället, dels innebär ytterligare en möjlighet att koda in orden *tryck, fly* och *växla*.

4.3. Exempel på ordboksartikel

Nedan följer ett exempel på hur ett ordsläkte rent konkret skulle kunna se ut i ordboksform, här för en fransktalande målgrupp.

mat	nourriture; aliment; repas
maträtt	plats, mets
matlagning	cuisine
matsäck	provisions, panier-repas
vardagsmat	cuisine de tous les jours; chose ordinaire
matsal	salle à manger; cantine
matbröd	pain
matberedare	robot de cuisine
matsedel	menu, carte
matsilver	argenterie
matsked	cuillère (à soupe), cuillerée
matsmältning	digestion
matvrak	goinfre, glouton
matnyttig	bon à manger ; utile
mata	nourrir, faire manger, alimenter
matarkabel	câble d'alimentation
matarbuss	autobus de correspondance
mätta	rassasier
mätt	rassasié, satisfait, en avoir assez mangé
mättad	saturé
omättlig	insatiable

I denna artikel finns t.ex. de tämligen marginella orden *matarbuss* och *matarkabel*. För en fransk inlärare är dessa dock «gratisord» (särskilt som buss och kabel har kognater i *bus* och *câble*) som åskådliggör de överförda betydelseerna av verbet *mata*.

5. Framställningssätt

Att skapa en fullständig morfemordbok med systematisk och vetenskaplig metod, såsom de ovannämnda böckerna för tyska och ryska, är naturligtvis ett mycket omfattande arbete. En tydlig pedagogisk tillämpning av ett sådant arbete kan visserligen bli ett argument för att framställa sådana för fler språk. Om syftet med morfemklassningen endast är att skapa en ordbas för inlärarordböcker kan man dock gå mer intuitivt till väga och «plocka russin ur kakan». En sådan inlärarordbok behöver ju endast omfatta de kärnord som har de viktigaste och de mest åskådliga ordsläkterna.

Dessutom skulle det enligt argumentationen ovan bara handla om de igenkännbara rotmorfemen med dess förutsägbara växlingar och inte om alla ord som etymologiskt hör samman. För att få fram sådana ordsläkten kan man helt enkelt söka på en bokstavssekvens i en given ordlista som finns i databasform. För **klar** får man förutom de givna träffarna (*klarhet, klarna, oklar, förklara, klarlägga, självklar, klartecken*) t.ex. helt orelaterade *jäklar* och *mäklare* som dock lätt rensas bort manuellt, och också mer avlägset besläktade *deklaration* och *klarinet*.

Att gå från en enspråkig ordbas till en tvåspråkig ordboksprodukt vore tämligen enkelt. Översättningarna behöver inte vara uttömmande utan bara ge ordens mest prototypiska betydelser för modersmålstalare i enkel ordlisteform, och man skulle besparas det stora merarbete det är att göra en bidirektional ordbok.

Eftersom det främsta syftet med denna ordboksprodukt är ordinläring kan man förvänta sig att användarna arbetar aktivt med orden genom att söka ytterligare källor. Ett sätt att nå fram

till dessa användare skulle kunna vara särskilda ordkurser inom ramen för universitetens språkutbildning. En början vore ett dokumenterat språkinlärningsexperiment på grundval av den metod som föreslås i avsnitt 3.4 för att utröna hur detta faktiskt slår an hos målgruppen.

Ordboksmaterialet skulle vara medieoberoende. För att få full funktionalitet med sökbarhet och kors hänvisningar är databasformen idealisk, men delar av materialet skulle även kunna ges mer styrda elektroniska former som passar för mobiltelefonernas appar. Som läromedel kan man också tänka sig tryckta produkter, kanske ett välkommet tillskott i ordboksförlagens sortiment i takt med att övriga produkter blir helt elektroniska.

6. Slutord

Digitaliseringen har inte bara i grunden förändrat i vilken form ordboksprodukter används och det sätt på vilket det ursprungliga materialet kan framställas. Den har också gjort det möjligt att med rimliga insatser framställa nya typer av produkter utifrån ett givet material i elektronisk form. Genom att samköra en rotmorfemklassning av orden med ett urval inlärrrelevanta ord och förse dem med enkla översättningar till olika målspråk skulle man kunna skapa en serie inlärrordböcker för en smal målgrupp akademiskt avancerade inlärare som är beredda att komplettera den kommunikativa undervisningsformen med systematisk ordinlärning. Detta vore just den typ av inlärare som inte är främmande för argumentet att latin är ett medel för

att behärska romanska språk, avancerad engelska och det internationella vetenskapsspråket. Min bedömning är dock att en rotmorfemklassning av slaviska och germanska språk blir betydligt tydligare och mer pedagogiskt användbar än ordsläkterna för latin (och romanska språk), enligt t.ex. Wahlgren (1976). Såsom pedagogiskt material behöver en sådan ordboksprodukt inte heller vara heltäckande. Redan ett fåtal väl valda ordsläkten kan få inlärarna att börja se ordbildningsmönster och tänka enligt denna etymologiska logik som kan vara till hjälp för att greppa en stor och främmande ordsfatt.

Litteratur

Ordböcker

- August, Gerhard (2009): *Wortfamilienwörterbuch der deutschen Gegenwartssprache*. Studienausgabe. Tübingen: Niemeyer.
- Brown, Nicholas J. (1996): *Russian Learners' Dictionary. 10,000 words in frequency order*. New York: Routledge.
- Ernby, Birgitta (2008): *Norstedts etymologiska ordbok*. Stockholm: Norstedts.
- Hornby, S. (2010): *Oxford Advanced Learner's Dictionary of current English* (8. ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Jones, Randall & Erwin Tschirner (2006): *Frequency dictionary of German: Core vocabulary for learners*. London: Routledge.
- Kuznetsova, A.I. & T.F. Efemova (1986): *Slovar' morfem russ-*

- kogo jazyka*. Moskva: Russky Jazyk.
- Langenscheidts Grosswörterbuch, *Deutsch als Fremdsprache*. (1993): Berlin und München: Langenscheidt.
- Picoche, Jacqueline (1992): *Dictionnaire étymologique du français*. Paris: Dictionnaires Robert.
- Wahlgren, Bengt (1976): *Latinskt morfemlexikon*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.

Annan litteratur

- Atkinson, R. C. (1975): Mnemotechnics in second-language learning. I: *American Psychologist* 30, 821-828.
- Augustyn, Prisca (2013): No dictionaries in the classroom: translation equivalents and vocabulary acquisition. I: *International Journal of Lexicography* 26/3, 362-385.
- Bauer, L. & I. S. P. Nation (1993): Word families. I: *International Journal of Lexicography* 6, 253-279.
- Bird, Norman (1990): *A first handbook of the roots of English*. Jersey: Lapine Education and Language Services.
- Boers, F., M. Demecheleer & J. Eyckmans (2004): Etymological elaboration as a strategy for learning idioms. I: Paul Bogaards & Batia Laufer: *Vocabulary in a second language: selection, acquisition, and testing*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 53-78.
- Council of Europe (2001): *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Iison, Robert (1983): Etymological information: can it help our students?. I: *ELT Journal* 37/1, 76-82.
- Laufer, B. & L. Hadar (1997): Assessing the effectiveness of monolingual, bilingual and 'bilingualised' dictionaries. I:

- The Modern Language Journal* 81/2, 189-196.
- Nation, P. (2001): *Learning vocabulary in another language*.
Cambridge: Cambridge University Press.
- Pierson, Herbert, D. (1989): Using etymology in the classroom.
I: *ELT Journal* 43/1, 57-63.
- Tschirner, Erwin (2008): Das professionelle Wortschatzminimum im Deutschen als Fremdsprache. I: *Deutsch als Fremdsprache* 45: 195-208.
- Winnerlöv, Jonas (1999): "Les vrais amis. Le « tatut congénérique » des 5000 mots lexicaux les plus importants du français pour un apprenant avancé suédois." Mémoire de 60p. Département de français et d'italien. Université de Stockholm.
- Winnerlöv, Jonas (2000): *Att lära sig 10 000 ryska ord*. Specialarbete fördjupningskurs i ryska. Stockholm: Stockholms universitet, slaviska institutionen.
- Winnerlöv, Jonas (2013): *Wie viele Wörter bekommt man beim Deutschlernen „geschenkt“? Der Kognatenstatus der häufigsten deutschen Wörter aus Sicht schwedischer LernerInnen auf Universitätsebene*. Examensarbete för magisterexamen. Stockholm: Stockholms universitet.

Jonas Winnerlöv
Svenska översättningsenheten
Europaparlamentet
L-2929 Luxemburg
jwinnerlov@europarl.europa.eu